

Posudek

Bc. Jana Merjavá: Sociálne istoty vs. osobné slobody. Obdobie tzv. normalizácie a transformácie očami obyvateľov Krompách. Životopisné rozprávania. Magisterská diplomová práca, FHS UK, Praha 2012, 87 s.

Předmětem diplomové práce je pohled na období tzv. normalizace a transformace v malém východoslovenském městě Krompachy. Jana Merjavá se zaměřuje na porovnání těchto dvou období z hlediska sociálních jistot a osobních svobod. Východiskem jsou jí při tom životní postoje a názory obyvatel Krompách, které autorka čerpá z 8 životopisných rozhovorů vedených metodou orální historie, které sama v letech 2007 až 2012 realizovala. Nutno dodat, že většina rozhovorů byla pořízena již pro bakalářskou práci autorky, v níž se ovšem zaměřila na jiné okruhy témat. Považuji za přínosné, že autorka dotočila další rozhovory a zároveň využila i „starších“ rozhovorů, k nimž teď však mohla přistoupit s větším odstupem.

Diplomová práce je přehledně rozdělena do několika částí. Nejprve se autorka zaměřuje na metodologii výzkumu, tedy práci s orálněhistorickými prameny. Popisuje, jak postupovala při výběru narátorů, jak probíhal proces rozhovorů a jejich následná analýza a interpretace s ohledem na etické a legislativní zakotvení. V další části se věnuje místu, kde svůj výzkum uskutečnila, tedy městu Krompachy a jeho historickému vývoji především ve sledovaném období 2. poloviny 20. století. Následuje krátké představení všech narátorů, které se však pro účely práce rozhodla raději anonymizovat. V poslední a nejdůležitější části se soustředí na samotnou interpretaci získaného materiálu, který poté komparuje s dalšími prameny.

V první části analýzy se autorka zaměřuje na to, jak narátoři vnímali období tzv. normalizace z hlediska sociálních jistot. Na základě výpovědí jednotlivých narátorů Jana Merjavá ukazuje, co pro obyvatele Krompach znamenala jistota práce podpořená i tamní dostupností bydlení a dalších sociálních jistot. Dále se zajímá o to, jak se tyto jistoty změnily po roce 1989 ve vnímání narátorů. Mimo jiné se zde zabývá i možnostmi dalšího vzdělávání, účasti v KSC, volnočasových aktivit nebo otázkou skloubení práce a rodiny.

V druhé části analýzy se autorka přesouvá do období transformace, které se snaží nahlédnout přes osobní svobody. Soustředí se na otázku, jak narátoři vnímali společenskou změnu po roce 1989, zda a jakým způsobem ovlivnily tehdejší společenské a politické změny jejich život. Dostává se tak k problematice lidských práv a svobod, svobodě projevu, pohybu a nakonec k náboženským svobodám. A spolu s narátory se ptá, jak byly tyto svobody dodržovány v období normalizace, respektive jak tuto problematiku narátoři zpětně hodnotí.

Nejzajímavější je diplomová práce v místech, kde se autorka věnuje přímému či nepřímému

porovnávání sledovaných období. I když „její“ narátoři neuváděli výraznou změnu životní úrovně po roce 1989, všímají si podle ní postupného prohlubování rozdílů v životní úrovni obyvatel. Velmi silně v rozhovorech rezonuje poukaz na změnu hodnot, především na vzrůstající význam peněz, což někteří narátoři považují za horší a o mnoho skličující než předlistopadový „politický diktát“.

Autorka došla na základě analýzy a interpretace sebraných pramenů i k dalším zajímavým závěrům, které však, jak i sama několikrát zdůrazňuje, nemohou mít všeobecnou platnost. Společným jmenovatelem je tu průmyslový charakter města Krompachy, kde se začátkem devadesátých let začala řada podniků privatizovat a transformovat, což přineslo velké propouštění. Na to nebyli místní obyvatelé připraveni a v rozhovorech je toto vnímáno negativní optikou.

Pomyslný souboj o to, zda si narátoři cení více sociálních jistot v období normalizace nebo osobních svobod po roce 1989, nechává autorka přirozeně nezodpovězený. Žádný z narátorů totiž nepodal zcela vyhraněnou odpověď, jak sociální jistoty tak i osobní svobody reflektovali s kritickým nadhledem. Zajímavý je postřeh autorky, že sympatizanti minulého režimu nacházeli méně pochopení pro demokratické období. A naopak ti, kteří do určité míry kritizovali komunistický režim, dokázali stejně kriticky upozornit na nedostatky kapitalismu.

Autorka předkládané diplomové práce pracovala samostatně, dílčí výsledky svého bádání se snažila neustále zlepšovat. Kromě vlastního terénního výzkumu prostudovala dostupnou odbornou literaturu k tématu, kterou považují za dostačující. Diplomantka zpracovala svou magisterskou práci na odpovídající úrovni. Doporučuji práci přijmout k obhajobě a navrhuji její hodnocení stupněm výborně.

V Praze 15. října 2012

Mgr. Petra Schindler-Wisten, PhD.